

DŮVĚRA A NEDŮVĚRA KE ŠKOLSKÝM INSTITUCÍM DĚTÍ SE ZKUŠENOSTÍ S DOMÁCÍM NÁSILÍM

TRUST AND DISTRUST IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS AMONG CHILDREN WITH EXPERIENCE OF DOMESTIC VIOLENCE

Bohdana Richterová, Hana Kubičková, Veronika Štenclová

Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita, Ostrava

Abstrakt

Školní instituce mohou být pro děti se zkušeností s domácím násilím útočištěm, ale i místem, kde se nedůvěra prohlubuje. Cílem kvalitativní studie bylo porozumět, jak dospělí se zkušeností s domácím násilím v dětství důvěřovali či nedůvěřovali škole a školským institucím a jaké kontexty tento vztah formovaly. Realizovali jsme 17 polostrukturovaných hloubkových rozhovorů, analyzovaných tematickou analýzou (Braun & Clarke). Sedm témat mapuje zkušenosti na škále od podpůrné aktivity po nečinnost školy a od důvěry po nedůvěru. Důvěru posilovali dostupní dospělí, bezpečná komunikace, důvěrnost a praktická opora; rizikové byly eskalující zásahy, tlak, opakované vyptávání a přehlížení signálů. Trauma-informované, diskrétní a předvídatelné postupy pedagogů se ukazují jako klíčové pro získání důvěry a podporu vyhledání pomoci.

Klíčová slova: *domácí násilí, škola, děti, důvěra*

Abstract

School settings and educational institutions can be a refuge for children who have experienced domestic violence, but they can also be a place where mistrust deepens. This qualitative study aimed to understand how adults who experienced domestic violence in childhood came to trust or distrust schools and educational institutions, and what contextual factors shaped this relationship. We conducted 17 semi-structured in-depth interviews, analysed using thematic analysis (Braun & Clarke). Seven themes captured experiences ranging from supportive school responses to non-response, and from trust to distrust. Trust was fostered by accessible adults, safe communication, confidentiality, and practical support, whereas escalating interventions, pressure, repeated questioning, and overlooking

signs tended to undermine trust. Trauma-informed, discreet, and predictable educator practices emerged as key to building trust and supporting help-seeking.

Keywords: *domestic violence, school, children, trust*

1 ÚVOD

Školy a školská zařízení mohou pro děti vystavené domácímu násilí představovat jak bezpečné útočiště, tak i prostor, kde se jejich nedůvěra vůči institucím dále prohlubuje. Wojtanowicz (2025) zdůrazňuje, že prostředí založené na důvěře umožňuje pedagogům tlumit dopady násilí skrze stabilitu, bezpečí a citlivou podporu. Atmosféra, v níž se děti nebojí sdílet zkušenosti, posiluje jejich sebevědomí a zlepšuje šance na školní úspěch.

2 TEORIE

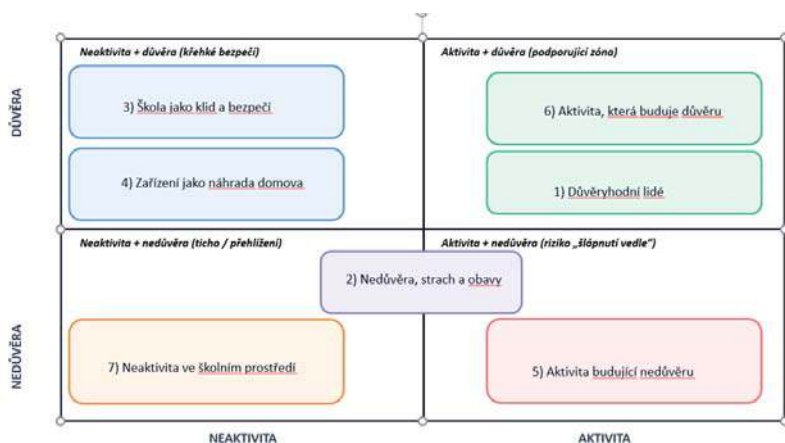
Pracovníci škol a školských zařízení mají ve vztahu k dětem jedinečné postavení, provází je v každodenních situacích jejich života a jsou tedy v řadě případů jediní, kteří si mohou všimnout jejich ohrožení a zahájit kroky vedoucí k účinné pomoci. Navíc mohou pedagogové díky rozvoji adekvátních kompetencí a nabídce pozitivně korektivní zkušenosti zmírnit některé dopady domácího násilí a zabránit tak pokračování traumatických zkušeností (Kolektiv autorů, 2023; Cantle, 2025). Jedinci se zkušeností s domácím násilím ve vztahu ke škole sdělují, že kdyby se vyučující snažili, mohli něco vypozerovat nebo na základě informací od ohrožených dětí, mohli dokonce i nějak zasáhnout. Ale ve většině případů se tak nestalo (More & Nyklová, 2024). Klíčovými faktory, které se podílí na zvýšení pravděpodobnosti vyhledání pomoci ve škole, jsou především aktivní přístup školního personálu, pozitivní zkušenost při řešení obtíží a jistota zachování důvěrnosti informací (Berger, Chionh & Miko, 2022; Cantle, 2025).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem kvalitativní studie bylo porozumět, jak dospěli se zkušeností s domácím násilím v dětství důvěřovali či nedůvěřovali škole a školským institucím a jaké

kontexty tento vztah formovaly. Data byla získávána od ledna do srpna 2023 prostřednictvím 17 polostrukturovaných hloubkových rozhovorů s průměrným věkem participantů 35 let. Oslovení participantů kombinovalo veřejnou výzvu k dobrovolnému přihlášení a kontakty přes spolupracující instituce. Výzkum schválila etická komise Pedagogické fakulty Ostravské univerzity; všichni participanti podepsali informovaný souhlas a data byla anonymizována již při přepisu. Analýza využila reflexivní tematickou analýzu (Braun & Clarke, 2006) s deduktivně-induktivním postupem a syntézou témat. Klíčovým limitem výzkumu se jeví retrospektivní výpovědi, které mohou být ovlivněny odstupem času a následnými zkušenostmi.

4 VÝSLEDKY / OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY

Obrázek 1: Tematická mapa: důvěra–nedůvěra × aktivita–neaktivita ve školním prostředí

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky představujeme prostřednictvím sedmi témat vytvořených na základě tematické analýzy. Obrázek 1 znázorňuje mapu výsledků vzniklých témat ve dvou dimenzích: na vodorovné ose se pohybujeme od neaktivity školy/zařízení k aktivitě, na svislé od nedůvěry k důvěře. V podporující zóně (aktivita + důvěra) se objevují důvěryhodní dospělí, kteří nabídli bezpečný způsob komunikace, dostupnost a konkrétní oporu, čímž posilovali důvěru ke škole i institucím. V rizikové zóně (aktivita + nedůvěra) stojí zásahy, které situaci zhoršily nebo zatížily dítě tlakem a opakovaným vyptáváním. Oblast neaktivity a nedůvěry

ukazuje zkušenost přehlížení signálů a chybějící návaznosti pomoci. Naopak škola i zařízení mohou být pro některé klidným, stabilním prostorem a místem náhrady domova, kde řád a předvídatelnost podporují pocit bezpečí.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Výstupy z našeho výzkumu ukazují, že vztah dětí se zkušeností s domácím násilím k institucím není klíčový v tom, zda škola a zařízení aktivně jedná, ale jakým způsobem jedná. Klíčová se ukazuje citlivost, předvídatelnost a diskrétní opora, které posilují důvěru. Zatímco eskalace situace nebo příliš formalizovaný postup může důvěru rychle proměnit v mlčení. Tato zjištění korespondují s tím, že oběti často váhají vyhledat formální pomoc kvůli obavám z odplaty a stigmatizace (Rohn & Tenkorang, 2024). Procedurální bariéry mohou prohlubovat nedůvěru (Anyemedu et al., 2020). Současně se potvrzuje význam kompetencí pedagogů pro vytvoření vtahu důvěry a schopnosti adekvátní intervence (Wojtanowicz, 2025; Cantle, 2025). Diskuse proto míří k potřebě trauma-informovaných postupů, práce s emocemi a návazné mezioborové spolupráce tak, aby se přerušil dlouhodobý cyklus odcizení (Sim & Ha, 2024).

PODĚKOVÁNÍ

Príspevek vznikl v návaznosti na výstupy projektu „Děti a domácí násilí – výzkum potřebnosti služeb specializovaných na pomoc dětem ohroženým domácím násilím a návrh minimálních parametrů těchto služeb“, financovaného TA ČR v rámci programu BETA 2. Velké poděkování patří všem participantům, kteří byli ochotni se podělit o své zkušenosti s domácím násilím, které zažívali v dětství.

6 LITERATURA

Anyemedu, A., Tenkorang, E. Y., & Dold, P. (2020). Ghanaian women's knowledge and perceptions of services available to victims of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(3–4), 682–706.
<https://doi.org/10.1177/0886260517689886>

- Berger, E., Chionh, N., & Miko, A. (2022). School leaders' experiences on dealing with students exposed to domestic violence. *Journal of Family Violence*, 37(7), 1089–1100. <https://doi.org/10.1007/s10896-021-00310-4>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cantle, C. (2025). Managing domestic violence abuse (DVA) trauma in schools: Implications for school-based provision. *Pastoral Care in Education*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/02643944.2025.2515917>
- Kolektiv autorů (2023). *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole: Doporučené postupy pro pracovníky škol*. Nadace Sirius, o. p. s.
- More, D., & Nyklová, B. (2024). *Děti a násilí v blízkých vztazích* [Výzkumná zpráva]. ReCeGe.
- Rohn, E., & Tenkorang, E. Y. (2024). Motivations and barriers to help-seeking among female victims of intimate partner violence in Ghana. *Violence Against Women*, 30(2), 524–550. <https://doi.org/10.1177/10778012221137924>
- Sim, H.-I., & Ha, S.-G. (2024). Analyzing risk and protective factors for intimate partner violence (IPV) victimization. *Korean Criminal Psychology Review*, 20(4), 143–160. <https://doi.org/10.25277/kcpr.2024.20.4.143>
- Wojtanowicz, K. (2025). The role and actions of the school in preventing domestic violence against students. *Multidisciplinary Journal of School Education*, 14(2(28)), 325–340. <https://doi.org/10.35765/mjse.2025.1428.18>